

תרשומת אישית של פסיכולוג

שאלות ותשובות ככלי עזר לעבודת הפסיכולוג

לבית משפט את הרשומה הפסיכולוגית. התרשומת האישית היא לדעתי חריג לעיקרון זה.

שאלה: מה יכול להיכלל בתרשומת אישית של פסיכולוג?

תשובה: מבחינת החוק אין תשובה ברורה, שלמה ומוסמכת לכך שכן אין הגדרה בחוק כלשהו או תקנה כלשהי בעניין. לדעתי יש מקום להשלים זאת בחקיקה או בהליך משפטי לפסק דין הצהרתי.

שאלה: האם בתי המשפט הכירו בכך?

תשובה: עקרונית התשובה היא חיובית. קוראינו מופנים לבג"צ 1347/18 - פלונית נ' בית הדין הארצי לעבודה ואח' (ניתן ב-23.7.1996 וטרם פורסם) (להלן: "בג"צ פלונית"). ועם זאת, הניסיון מלמד כי אם אין מעלים בפני בתי המשפט את האבחנה, היא לא מגיעה על פי רוב לידי דיון והחלטה.

שאלה: פרקטית, מה לעשות?

תשובה: בעיקרו של דבר יש לבתי המשפט סמכות לדרוש ולקבל מידע וחומר. לדעתי הרוצה להסתמך על אבחנה זו צריך להעלות אותה בפני בית המשפט בעת משפט או בעת חקירה בפני הרשות החוקרת המוסמכת. אני ממליץ לעשות כן. התרשומת האישית צריכה להיות מוגנת מחשיפה.

שאלה: מה אומרת ועדת האתיקה של הפ"י בקוד האתיקה? מה ההיבט האתי?

תשובה: מתייחס לכך סעיף 3.14 לקוד האתיקה. תרשומת אישית היא תרשומת שמנהלים פסיכולוגים וסטודנטים לפסיכולוגיה העוסקים בהתערבויות פסיכולוגיות לצורכי הכשרה, התפתחות, מחקר ומעקב אישי שלהם על תהליך עבודתם. התרשומת האישית היא של הפסיכולוג בלבד. בה הוא יכול לרשום הערות אישיות לעצמו, ועניינים שהוא או הלקוח לא היו רוצים שיהיו חלק מהרשומה הפסיכולוגית.

הדברים אמורים במישור האתי. מבחינה חוקית מוצע להיות זהירים, שכן לא נקבעו דברים מוחלטים כאלה בחוק ובפסיקה.

פסיכולוגים ומטפלים מעלים בעיות ושאלות בקשר לתרשומת האישית, בין היתר משום שחוק הפסיכולוגים והתקנות על פיו אינם מזכירים אותה כלל. לרבים לא ברור מהי, מה הגדרתה, ומה נכלל בתוכה וכיצד לנהל אותה. נשאלות גם שאלות לגבי הרשומות שבהן יש זכות עיון למטופלים וכיצד לנהוג בבקשות להעברת רשומות שערך פסיכולוג לגורמים אחרים. ברשימה זו ננסה להשיב לשאלות שהגיעו אלינו ולעשות סדר במונחים, ולתת לפסיכולוגים כלי עבודה שיהיו להם לעזר.

שאלה: מה הבסיס החוקי? חוק הפסיכולוגים ותקנות הפסיכולוגים לא מזכירים בכלל תרשומת אישית של פסיכולוג. מה נובע מכך? האם משמעות הדבר שאין לה מעמד חוקי ותוקף מוכר?

תשובה: יש בסיס ותוקף חוקי הנובעים מחוק זכויות החולה, תשנ"ו-1996. חוק זכויות החולה קובע את החובה של מטפלים לערוך רשומה רפואית. על פי סעיף 2 לחוק זה גם פסיכולוג הוא מטפל. טיפול רפואי כולל גם טיפול פסיכולוגי ולכן חלה חובה על פי חוק זכויות החולה לערוך רשומה רפואית פסיכולוגית (סעיף 18 לחוק). ועם זאת, אומר חוק זכויות החולה: "תרשומת אישית של המטפל אינה חלק מהרשומה הרפואית".

שאלה: מה עולה מכך מבחינה מעשית?

תשובה: קיימת חובה למסור למטופל או למקבל הייעוץ הפסיכולוגי את הרשומה הרפואית והפסיכולוגית. חובה זו קיימת גם כאשר מקבל הייעוץ הפסיכולוגי ייפה כוחו של אחר לקבל את הרשומות באמצעותו.

כידוע, חותמים מטופלים על כתב ויתור סודיות רפואית ופסיכולוגית ואז חובה על פסיכולוג לכבד זאת, ולהעביר את הרשומה הפסיכולוגית לדרוש הרלוונטי. הרשומה האישית אינה בגדר חובה זו. לדעתי, בהעדר חובה להעביר את התרשומת האישית למטופל עצמו, אין גם חובה להעבירה לאחרים בהתאם לאישורו או לייפוי כוח מצידו.

שאלה: ואם מנהלים חקירה חוקית או משפט?

תשובה: על אחת כמה וכמה. ישנה חובה להעביר או למסור

הפינה המשפטית

לאפשר למטפלים מרחב מקצועי מוגן להרהר ולהתלבט בהתרשמותיהם מחשבותיהם ודעותיהם (לדרמן, ש' ושפלה, ג' (2011)). ניהול רישום כפול בפסיכותרפיה פסיכודינמית: הגנה נוספת לפרטיותו של המטופל בהקשר של הטיפול הנפשי. רפואה ומשפט 43, 84, 88).

היישום המעשי לא פשוט. הקו המבחין בין האובייקטיבי לבין הסובייקטיבי לגבי ממצאים, הערות, התרשמות ומסקנות של פסיכולוג אינו חד וחלק. הקו המבחין עלול להיות במחלוקת ונושא לדיון (נא ראו גיל, צ' ואברהמי, ב' (2012)). הרשומה הפסיכולוגית בבית המשפט בהליך אזרחי, או: של מי הרשומה הזו? רפואה ומשפט 45, 62).

אציין כי הערתו של השופט עמית נאמרה לגבי הליכים ומשפטים אזרחיים. היא לא נאמרה לגבי משפטים פליליים, ובהם לדעתי המצב והתוצאה המשפטית עשויים להיות שונים.

שאלה: האם חובת הסודיות והחיסיון הפסיכולוגי יכולים להגן על

הרשומה הפסיכולוגית או התרשומת האישי מפני חשיפה?

תשובה: כן, אבל נראה כי באופן חלקי, יחסי ולא מוחלט. המחוקק הכיר אומנם בחובת הסודיות בסעיף 7 לחוק הפסיכולוגים, תשל"ז-1977 ובסעיף 19 לחוק זכויות החולה, אך בית המשפט רשאי להסיר את החיסיון. בתי המשפט שוקלים כל מקרה בהתאם לנסיבותיו ובוחנים האם האינטרס לגלות את הרשומה הפסיכולוגית ואת התרשומת האישי ולקבלן כראיה עולה על האינטרס להשאיר אותן חסויות.

בחינת דרכם ופסקי הדין של בתי המשפט הלכה למעשה מלמדת לדעתי על העדפה ברורה להסיר חיסיון ולחייב ולמסור את הרשומות בעיקר במשפטים פליליים.

מניסיוני על"י לומר כי בתי המשפט נוהגים לראות בחקר האמת מטרה, ונותנים לכך משקל מכריע.

על פי סעיף 50 לפקודת הראיות, תשל"א-1971, על בית המשפט להניח על כפות המאזניים בכל מקרה ומקרה את השיקולים לכאן או לכאן. פקודת הראיות (שהיא במעמד חוק) קובעת כי פסיכולוג-מומחה לא חייב למסור ראיה על דבר הנוגע לאדם שנזקק לשירותו והדבר הגיע אליו תוך עבודתו כפסיכולוג, והוא מן הדברים שלפי טיבם נמסרים לפסיכולוג בדרך כלל מתוך אמון שישמרם בסוד, אלא אם ויתר האדם על החיסיון או שמצא בית המשפט כי הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עדיף מן העניין שיש לא לגלותה.

עדיין, לדעתי, העדר חובה למסור תרשומת אישית והעדר זכויות של החולה והמטופל מחוק זכויות החולה אינה נוטלת מבית המשפט סמכות זו שיש לו להורות על גילוי, בעיקר

שאלה: מה מקובל על פי הספרות המקצועית לכלול בתרשומת אישית של פסיכולוג?

תשובה: ניתנו פרשנויות שונות ובהן דגשים שונים. מבחינה מקצועית אפנה קוראינו לספרם החשוב של ד"ר אכמון, פרופ' וייל ופרופ' שפלה, סוגיות אתיות במקצועות הייעוץ והטיפול הנפשי (מהדורה שלישית, 2007). בבג"ץ פלונית הנ"ל נכתב על בסיס האמור בספר כי "הרישומים הפנימיים משמשים את המטפלים לצרכי מחקר, הכשרה והדרכה, ומעקב אישי שלהם על תהליך העבודה. בתרשומות אלה, המטפלים רושמים הערכות, הרהורים והגיגים, התלבטויות וספקות, תחושות, סברות, התרשמויות אישיות וכן את כל ההתרשמויות הקליניות שהמטפל פיתח במהלך המפגש הטיפולי, בהתבסס על התנהגות המטופל או על דבריו... בדיקת מהלכי המטפל ותרומתם להליך הטיפולי".

נפנה גם לדברים שכתבנו במאמרינו ובמקורות שהבאנו (אברהמי, ב' (2015)). החיסיון הפסיכולוגי, מה שנותר ממנו והיכן בכל זאת ישמור הפסיכולוג תרשומות אישיות. פסיכואקטואליה, אפריל, 53-56).

שאלה: כיצד הדברים עולים בקנה אחד עם חובת בית המשפט

להגיע לחקר האמת? הרי מסתירים או נמנעים מלגלות חלק

מהרישומים ומהחומר?

תשובה: ניתן לומר כי התרשומת האישי היא רשמים סובייקטיביים של הפסיכולוג. בחוות דעת להסתדרות הפסיכולוגים שנתנו ופרסמנו עוד לפני שנים, הבענו את הדעה כי תרשומת אישית תכלול רישומים בדבר התרשומות סובייקטיביות של המטפל, זאת לעומת רישום נתונים אובייקטיביים ומסקנות מקצועיות המחייבות מהם שייכללו ברשומה הפסיכולוגית. חוות דעת זו צוטטה בספרות ובפסיקת בית המשפט העליון (פס"ד פלונית הנ"ל). ראו גם מאמרו של ד"ר אבי רימר ממשרדנו: "רשומה רפואית, מידע רפואי ומה ביניהם", פורסם באתר הפ"י).

שאלה: מבחינה מעשית ניתן להסתמך על כך בוודאות?

תשובה: עדיין הדברים לא פשוטים, ולדעתי כל יישום מעשי צריך להיות בזהירות ובאחריות.

נראה לי כי כיום כבר יש הכרה בכך כי התרשומת האישי אינה חלק מהרשומה הטיפולית ואין לדרוש שהמטפל יחשוף רשומות אלה, בשונה מרשומות רפואיות ופסיכולוגיות. יש ביטוי לכך בפסק דינו של כבוד השופט יצחק עמית (בג"צ פלונית הנ"ל). מלומדים כתבו על כך כי "התרשומת האישי נועדה

אם יוצאו מתוך הרשומה הפסיכולוגית תרשומות שהפסיכולוג רואה אותן כאישיות, בית המשפט עלול לדעתי להעמיד בסימן שאלה אם אומנם זה אינו חלק מהרשומה הפסיכולוגית. ספק רב לדעתי אם שכתוב והפרדה בדיעבד יעמדו במבחן משפטי וניתן יהיה להסתיר את הדברים בחקירות ובמשפטים.

שאלה: מה לעשות כדי שעצם הדיון על הפרדה בין התרשומות האישיות לבין הרשומה הפסיכולוגית לא יביא לחשיפת האמור בה?

תשובה: אכן יש צורך לדאוג לכך. מוצע לבקש כי הדיון על שאלה זו יהיה בבית המשפט בדלתיים סגורות. ניתן לבקש כי גם החומר או העדות בענייניו יהיו בדלתיים סגורות. ניתן לבקש צו איסור פרסום. לבית המשפט סמכות חוקית להיעתר לכל אחת מהבקשות.

סיכום

אני עומד לרשות קוראינו לכל שאלה נוספת ולכל הבהרה.

במשפטים פלילים. במשפטים פליליים העיקרון המנחה את בתי המשפט הוא החובה להגיע לחקר האמת ולהביא עבריינים לדין.

שאלה: מתי לערוך את הרשומות של תרשומת אישית?

תשובה: לדעתי, כמו את הרשומה הפסיכולוגית, בזמן אמיתי ומכל מקום לא בדיעבד. מוצע לעשות זאת כדבר שבשגרה. כאשר מגיעה דרישה משפטית למסירת החומר, כל מיון וכתובה מחדש של הרשומה הפסיכולוגית והוצאת התרשומת האישית מתוכה עלולה להתפרש כשכתוב וכשיבוש הראיות.

שאלה: האם חובה לכתוב תרשומת אישית כשם שיש חובה לכתוב רשומה רפואית או פסיכולוגית?

תשובה: לא. אין חובה לערוך רשומות עם תרשומת אישית. אך אם עורכים אותה במגמה שלא לגלותה, עצם סיווגה ברישומים השוטפים בנפרד ובנבדל מהרשומה הרפואית נראית לי חשובה.

ביטוח אחריות מקצועית

אֶכְבֹּד בְּרֵאֵס סֵקֵט

אנו שמחים להודיעכם כי תוכנית ביטוח אחריות מקצועית קבוצתית לשנת 2020 של הסתדרות הפסיכולוגים בישראל חודשה בחברת "מנורה מבטחים". הביטוח כולל שיפורים, הרחבות ותנאים ייחודיים, ומוצע במחיר מוזל לחברי הפ"י בלבד!

הצטרפותכם מאפשרת שימור יכולת התחרות ושיפור התנאים!!

ביטוח אחריות מקצועית לשנת 2020 - עיקרי התנאים:

<p>כולל של 4 מיליון ₪. השתתפות עצמית למקרה תביעת צד ג' הינה בסך - 500 ₪ בלבד.</p> <p>חדש! ביטוח סייבר! ללא תוספת תשלום! הגנה מפני תביעות ונזקים העלולים להתרחש עקב תקיפות סייבר. הביטוח הוא על תביעה מצד שלישי לנזק שנגרם למטופל עקב חדירה למערכות המחשוב של המטפל.</p>	<p>של משרד הבריאות וועדת המשמעת של משרד הבריאות. במקרים אלו תחול השתתפות עצמית של 500 ₪.</p> <p>• התייעצות משפטית: ייעוץ משפטי ראשוני או ייצוג משפטי לתביעה.</p> <p>• חדש! ביטוח צד ג' בכל קליניקה: (בבית או בקליניקה מחוץ לבית) בגבול אחריות של 1 מיליון ₪ - ללא תוספת מחיר! ניתן להגדיל את הכיסוי לצד ג' עד לסכום ביטוח</p>	<p>• ביטוח בסיסי: עלות ביטוח אחריות מקצועית בגבול אחריות של 4.5 מיליון ₪ - 455 ₪ לשנה! ניתן להרחיב את גבולות האחריות בכפוף לתוספת תשלום.</p> <p>• הביטוח הינו על בסיס מועד הגשת התביעה וללא השתתפות עצמית!! למעט תביעות הכרוכות בהליכים משמעתיים המתנהלים בפני ועדת האתיקה של הפ"י, ועדת התלונות</p>
--	--	---

תהליך הרשמה או חידוש ביטוח אחריות מקצועית לשנת 2020:

ניתן להצטרף באמצעות אתר ייעודי לחברי הפ"י. האתר מקוון ומאובטח ובאמצעותו ניתן לשלם ולקבל אישור קיום ביטוח באמצעות הדוא"ל. היכנסו עכשיו לאתר הסתדרות הפסיכולוגים והירשמו!! www.psychology.org.il

תוכנית הביטוח מוצעת לחברי הפ"י באמצעות "טיב קפיטל סוכנות לביטוח בע"מ". תמיכה טלפונית במהלך שעות העבודה תינתן ע"י ברוריה ואביבה בטלפון: 03-9181000.